

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
3

RYNEK WYROBÓW TYTONIOWYCH

stan i perspektywy

R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 2013 ROKU

ISSN 2300-5602

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

CZERWIEC 2015

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Maria Zwolińska (przewodnicząca)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Tadeusz Chrościcki
Bogumiła Kasperowicz
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR RYNKU WYROBÓW TYTONIOWYCH:

Magdalena Bodył

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 500 egz. Ark. wyd. 5,72

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	5
II. Rynek tytoniu i wyrobów tytoniowych	6
1. Światowy rynek tytoniu i wyrobów tytoniowych <i>mgr Lucyna Mieszkowska</i>	6
2. Krajowa produkcja tytoniu i wyrobów tytoniowych <i>dr inż. Magdalena Bodył</i>	17
3. Handel zagraniczny tytoniem i wyrobami tytoniowymi <i>dr inż. Magdalena Bodył</i>	23
4. Stan ekonomiczno-finansowy przemysłu tytoniowego <i>mgr Paweł Wyrzykowski</i>	35
5. Ceny i spożycie wyrobów tytoniowych <i>mgr Paweł Wyrzykowski</i>	38
Aneks	41

Krajowy rynek tytoniu i wyrobów tytoniowych w latach 2001-2014 podlegał intensywnym przemianom. Największy wpływ na jego funkcjonowanie miała integracja z Unią Europejską, wzrost zamożności społeczeństwa postępujący wraz z rozwojem gospodarczym kraju oraz zmiany stylu życia. Istotny wpływ wywarła także reforma Wspólnej Polityki Rolnej prowadząca do likwidacji bezpośredniego wsparcia produkcji tytoniu, rosnące obciążenie tytoniu i wyrobów tytoniowych akcyzą oraz podejmowanie działań edukacyjnych zniechęcających do palenia tytoniu. Nie bez znaczenia były zmiany zachodzące na światowym i wspólnotowym rynku tytoniu.

Pracochłonność uprawy tytoniu i wysokie koszty, przede wszystkim pracy sprawiają, że produkcja tytoniu w Europie jest mało konkurencyjna w stosunku do krajów rozwijających się, dysponujących wysokimi zasobami taniej siły roboczej i sprzyjającymi warunkami klimatycznymi.

Według FAO światowe zbiory tytoniu w 2013 r. wzrosły o 2,6% do 7,44 mln ton, a areał uprawy wzrósł o 3,6% do 4238,2 tys. ha. Czołowymi producentami były: Chiny, Brazylia, Indie, USA, Indonezja, Unia Europejska, Zimbabwe, Malawi, Argentyna, Pakistan z których pochodzi ponad 80% światowej produkcji tytoniu. W Europie powierzchnia, plony i zbiory tytoniu obniżyły się. Areał uprawy tytoniu obniżył się o 1% do 124,1 tys. ha, a plony wyniosły 20,4 dt/ha. Produkcja wyniosła 252,7 tys. ton, wobec 254,8 tys. ton w 2012 r. Udział Europy w światowej produkcji tytoniu zmalał do 3,5%.

W Polsce powierzchnia uprawy tytoniu w 2014 r. zmniejszyła się o 1% do 14,6 tys. ha, średnie plony wzrosły o 14% do 23,9 dt/ha. Zbiory tytoniu wyniosły 34,9 tys. ton i były o 13% większe niż w 2013 r.

Rynek tytoniu w Polsce jest w dużym stopniu uzależniony od importu surowca i eksportu wyrobów tytoniowych. Wysoki

import wynika z zapotrzebowania przemysłu na odmiany tytoniu, jakich w Polsce nie uprawia się głównie ze względu na warunki klimatyczne. Import nieprzetworzonego tytoniu w ostatnich 10 latach wzrósł ponad dwukrotnie do 96,1 tys. ton w 2014 r.

Zapotrzebowanie polskiego przemysłu tytoniowego na surowiec utrzymywało się w ostatnich latach na średnim poziomie 104 tys. ton. W ostatnim sezonie zużycie krajowe wzrosło do 115 tys. ton. Produkcja papierosów w 2014 r. wzrosła o 3,5% do 155,7 mld sztuk a tytoniu do palenia o 114% do 34,9 tys. ton.

Eksport wyrobów tytoniowych pełni istotną rolę w bilansie handlu zagranicznego Polski. W 2014 r. jego wartość stanowiła 9,1% wartości eksportu produktów rolno-spożywczych. W 2014 r. wartość eksportu sektora tytoniowego wyniosła 1941,4 mld EUR, a importu 567,4 mln. Dodatkowo saldo handlu zagranicznego branży tytoniowej osiągnęło 1374,0 mln EUR. Polska jest importerem netto surowca tytoniowego i eksporterem netto wyrobów tytoniowych. W 2014 r. ujemne saldo wymiany handlowej surowcem tytoniowym wyniosło 333,1 mln EUR, a dodatnie saldo wymiany wyrobami tytoniowymi 1707,1 mln EUR.

Branża tytoniowa ma kluczowe znaczenie dla budżetu państwa z uwagi na blisko 10% udział podatków pośrednich od wyrobów tytoniowych w ogólnych wpływach budżetowych. W 2014 r. budżet państwa z tytułu akcyzy na wyroby tytoniowe uzyskał dochody w wysokości 17,9 mld zł, co stanowiło 29% dochodów z tytułu akcyzy. Większy udział w dochodach z podatku akcyzowego miały tylko paliwa silnikowe.

Poważnym problemem w sektorze tytoniowym jest występowanie szarej strefy. Według organizacji Pracodawcy RP szara strefa w Polsce w 2014 r.

wynosiła 14% rynku papierosów, a wraz z tytoniem bez akcyzy odpowiadała 25% całości rynku.

W 2014 r. spadek popytu krajowego na wyroby tytoniowe został zawiązką zrekompensowany wzrostem ich eksportu. W rezultacie kondycja finansowa przemysłu tytoniowego, w porównaniu z 2013 r. uległa poprawie. Zysk brutto zwiększył się o 13,1% do 292,8 mln zł w 2014 r., a zysk netto do 236,6 mln zł (o 11,4%). Poprawa wyników finansowych znalazła odzwierciedlenie we wskaźnikach rentowności. Rentowność brutto wzrosła o 0,5 pkt. proc. do 5,3%, a mierzona na poziomie netto o 0,3 pkt. proc. do 4,0%. Podobnie jak w latach poprzednich wartość nakładów inwestycyjnych przewyższała wartość zużytego majątku (o 70%), w tym część inwestycji finansowana była kapitałem obcym (wzrost zadłużenia długoterminowego) co jest zjawiskiem nowym w branży tytoniowej.

W 2014 r. podobnie jak w latach poprzednich, wyroby tytoniowe należały do najszybciej drożejących artykułów konsumpcyjnych. Od grudnia 2013 r. do grudnia 2014 r. łączne ceny wyrobów tytoniowych, głównie ze względu na podniesienie stawki akcyzy, wzrosły o 6,7% (wobec wzrostu o 7,8% przed rokiem), przy spadku cen towarów i usług konsumpcyjnych o 1,0%. Wzrost średniego poziomu cen wyrobów tytoniowych w 2014 r., w stosunku do 2013 r. wyniósł 7,0%.

Wzrost cen wyrobów tytoniowych znalazł odzwierciedlenie w ich spożyciu. Według szacunków IERiGŻ w 2014 r. bilansowa konsumpcja papierosów wyniosła 1360 sztuk na mieszkańca i była o 12,4% mniejsza niż w 2013 r. Tendencja ta w 2015 r. będzie kontynuowana, jednak spadek konsumpcji papierosów będzie mniejszy i może wynieść 4-5% do ok. 1300 sztuk.

SUMMARY

In the years 2001-2014, the domestic market of tobacco and tobacco products was subject to intense transformations. The biggest impact on its functioning had the integration with the European Union, growth in the prosperity of the society which progressed along with the economic development of the country as well as lifestyle changes. A significant impact was also exerted by the reform of the Common Agricultural Policy leading to the abolition of direct support for the production of tobacco, growing excise burden on tobacco and tobacco products and undertaking educational activities to discourage smoking tobacco. Not without significance, were the changes taking place in the global and Community tobacco market.

Labour intensity of tobacco growing and high costs, mainly of labour, are the reasons for which the tobacco production in Europe is not much competitive in relation to developing countries with high resources of cheap labour force and favourable climatic conditions.

According to FAO, the world tobacco harvest in 2013 increased by 2.6% to 7.44 million tonnes and the growing area increased by 3.6% to 4,238.2 thousand ha. The leading producers were: China, Brazil, India, USA, Indonesia, European Union, Zimbabwe, Malawi, Argentina, Pakistan, in which more than 80% of the world production of tobacco origin. In Europe, the area, yields and harvest of tobacco decreased. The tobacco growing area decreased by 1% to 124.1 thousand ha and the yield amounted to 20.4 dt/ha. The production amounted to 252.7 thousand tonnes when compared to 254.8 tonnes in 2012. The share of Europe in the world production of tobacco decreased to 3.5%.

In Poland, in 2014 the tobacco growing area decreased by 1% to 14.6 thousand ha, the average yields increased by 14% to 23.9 dt/ha. The tobacco harvest amounted to 34.9 thousand tonnes and were by 13% higher than in 2013.

The tobacco market in Poland is largely dependent on the import of raw materials and export of tobacco products. The high import results from the industry's demand for tobacco varieties which are not grown in Poland mainly due to climatic conditions. In the last 10 years, the import of unprocessed tobacco has more than doubled, to 96.1 thousand tonnes in 2014.

In the recent years, the demand of the Polish tobacco industry for raw material has remained at the average level of 104 thousand tonnes. In the last season, the national consumption increased to 115 thousand tonnes. The production of cigarettes in 2014 increased by 3.5% to 155.7 billion pieces and of smoking tobacco by 114% to 34.9 thousand tonnes.

The export of tobacco products plays an important role in the Polish foreign trade balance. In 2014, its value accounted for 9.1% of the value of the export of agri-food products. In 2014, the export value of the tobacco sector amounted to EUR 1,941.4 million and the import value – EUR 567.4 million. The positive balance of foreign trade of the tobacco industry reached EUR 1,374.0 million. Poland is a net importer of raw tobacco and a net exporter of tobacco products. In 2014, the negative balance of trade in raw tobacco amounted to EUR 333,1 million and the positive balance of trade in tobacco products – EUR 1,707.1 million.

The tobacco industry is essential for the state budget due to the nearly 10% share of indirect taxes on tobacco products in the general budget revenues. In 2014, the state budget due to excise duty on tobacco products gained revenues of PLN 17.9 billion, which accounted for 29% of the revenues from excise duty. Only engine fuels had the greater share in the revenues from excise duty.

A major issue in the tobacco sector is the existence of a grey zone. According to the Employers of Poland

organisation, the grey zone in 2014 accounted for 14% of the cigarette market, and together with tobacco without excise duty it corresponded to 25% of the total market.

In 2014, the decline in the domestic demand for tobacco products was compensated for with interest by the increase in their export. As a result, the tobacco industry's financial condition improved, when compared to 2013. In 2014, gross profit increased by 13.1% to PLN 292.8 million and net profit to PLN 236.6 million (11.4%). An improvement in financial results was reflected in the profitability indices. The gross profitability increased by 0.5 percentage point to 5.3% and when measured at the net level – by 0.3 percentage points to 4.0%. Similarly as in previous years, the value of the investment inputs exceeded the value of used assets (by 70%), where some investments were financed by foreign capital (increase in long-term debt) which is a new phenomenon in the tobacco industry.

In 2014, as in previous years, tobacco products belonged to consumer goods whose price rose fastest. From December 2013 to December 2014, total prices of tobacco products, mainly due to increasing excise duty, rose by 6.7% (against the growth of 7.8% in the year before), with the decline in prices of consumer goods and services by 1.0%. The increase in the average price level of tobacco products in 2014, when compared to 2013, amounted to 7.0%.

The rise in the prices of tobacco products has been reflected in their consumption. According to estimates by IERiGŻ, in 2014, the balance-sheet consumption of cigarettes amounted to 1,360 per capita and was by 12.4% lower than in 2013. This trend will continue in 2015, however, the decrease in the consumption of cigarettes will be smaller and may amount to 4-5%, to 1,300 pieces.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 757 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. w 2015 r. (1 numer) wynosi 21 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przesyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (1 zeszyt) w 2015 roku wynosi 21 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-47-57
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>